

Adroddiad Blynyddol Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru 2016 – 2017

Mawrth 2018

Tribiwnlys Tir
Amaethyddol
Cymru

Agricultural
Land Tribunal
Wales

Cynnwys

Rhagair		3
Adran 1	Amdanom ni	4
Adran 2	Perfformiad a Chynnydd	8
Adran 3	Ein Cwsmeriaid	12
Adran 4	Blaenoriaethau Busnes	13
Adran 5	Gwariant	14

Rhagair

Croeso i Adroddiad Blynyddol 2017 Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru.

Fel y gwelwch chi o'r Adroddiad, mae'r Tribiwnlys wedi bod yn brysur dros ben dros y flwyddyn ddiwethaf yn prosesu Ceisiadau ac yn penderfynu arnynt pan na fydd modd setlo. Mae Ceisiadau a wneir i'r Tribiwnlys yn ymwneud ag anghydfodau o dan Ddeddf Daliadau Amaethyddol 1986 sy'n codi rhwng landlord a thenant, ac anghydfodau ynghylch draenio o dan Ddeddf Draenio Tir 1991. Ein nod ydy darparu gwasanaeth arbenigol, effeithlon, hawdd ei ddefnyddio am y gost isaf bosibl – nid oes yn rhaid talu ffi wrth gyflwyno Cais i'r

Tribiwnlys ac ym mhob achos bron ni fydd atebolrwydd i dalu costau'r ochr arall, ni waeth beth fydd y canlyniad. Mae'r Tribiwnlys felly yn ffordd gost-effeithiol iawn o benderfynu ar anghydfodau sy'n ymwneud â thir amaethyddol a ddaw o dan ei awdurdodaeth.

Mae hi'n braf gweld bod Llywodraeth Cymru wrthi'n ystyried canlyniad ymgynghoriad ynghylch posibilrwydd ymestyn awdurdodaeth y Tribiwnlys. Os bydd hyn yn arwain at ganlyniad cadarnhaol, dylai hynny fod o fudd go iawn i'r diwydiant amaethyddol yng Nghymru.

I gloi, dyma'r Adroddiad Blynyddol olaf y byddaf yn ysgrifennu'r Rhagair ar ei gyfer, oherwydd fy mod yn ymddeol fel Cadeirydd ym mis Mawrth, wedi dal y swydd ers 2007. Mae hi wedi bod yn bleser o'r mwyaf gwasanaethu'r Tribiwnlys dros y 10 mlynedd diwethaf ac rwyf eisiau diolch yn arbennig i bawb a fu'n gyfrifol am sicrhau bod gwaith y Tribiwnlys wedi cael ei wneud i safon mor uchel dros y cyfnod hwn.

James Buxton
Cadeirydd y Tribiwnlys

Adran 1 – Amdanom ni

Yn yr adran hon:

- Sail y Tribiwnlys
- Swyddogaethau'r Tribiwnlys
- Rheolau/Rheoliadau'r Tribiwnlys
- Proses y Tribiwnlys
- Aelodau'r Tribiwnlys
- Penodiadau ac Ymddeoliadau
- Arfarniadau
- Hyfforddiant
- Cysylltu â'r Tribiwnlys
- Defnyddio'r Tribiwnlys

Sail y Tribiwnlys

Sefydliad statudol a sefydlwyd o dan Ddeddf Amaethyddiaeth 1947 yw Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru (TTA Cymru), ac mae ganddo awdurdodaeth dros ardal ddaearyddol Cymru.

Mae'r tribiwnlys yn annibynnol ar y llywodraeth. Mae TTA Cymru yn chwarae rhan bwysig yn penderfynu ynghylch anghydfodau a phroblemau eraill rhwng landlordiaid a thenantiaid amaethyddol sy'n deillio o gytundebau tenantiaeth dan Ddeddf Daliadau Amaethyddol 1986. Mae TTA Cymru hefyd yn penderfynu ynghylch anghydfodau yn ymwneud â draenio tir amaethyddol dan Ddeddf Draenio Tir 1991.

Nod cyffredinol TTA Cymru yw:

- Darparu gwasanaeth cost-effeithiol sy'n perfformio'n dda i ddefnyddwyr y tribiwnlys a'i aelodau
- Sicrhau bod pob agwedd ar waith y tribiwnlys yn cael ei weinyddu mewn modd sy'n sicrhau dyfarniad teg, annibynnol ac amserol
- Gweithredu o fewn y fframwaith deddfwriaethol sy'n gymwys yng Nghymru

Swyddogaethau'r Tribiwnlys

Mae TTA Cymru yn ymdrin ag anghydfodau sy'n ymwneud â:

Draenio tir:–

- Adfer neu wella ffosydd.

Cytundebau tenantiaeth:–

- Hysbysiad i adael daliad
- Olyniaeth ar ôl marwolaeth
- Olyniaeth ar ôl ymddeoliad

Ceisiadau amaethyddol:–

- Hwsmonaeth wael
- Lloggi grug neu laswellt
- Cyfarpar sefydlog
- Gwelliant/gwelliannau hirdymor
- Gerddi marchnad

Rheolau/Rheoliadau'r Tribiwnlys

Mae'r rheoliadau sy'n llywodraethu gweithdrefnau'r tribiwnlys wedi'u nodi yn y canlynol:

- Gorchymyn Tribiwnlys Tir Amaethyddol (Ardal) 1982 (O.S. 1982/97)
- Deddf Draenio Tir 1991
- Gorchymyn Tribiwnlys Tir Amaethyddol (Rheolau) 2007

Proses y Tribiwnlys

I wneud cais neu apêl, rhaid ichi lenwi ac anfon y ffurflen gais berthnasol i TTA Cymru. Derbynnir ceisiadau drwy'r post, ffacs neu e-bost. Nid oes unrhyw ffioedd am wneud cais i'r tribiwnlys.

Bydd y tribiwnlys yn cydnabod eich cais. Bydd y tribiwnlys yn cofrestru eich cais cyn pen 10 niwrnod gwaith neu bydd yn ysgrifennu atoch i ofyn am ragor o wybodaeth. Ar ôl ei gofrestru, anfonir copi o'r Cais i'r parti a enwir fel yr Ymatebydd.

Nid yw cais i TTA Cymru yn arwain o reidwydd at wrandawriad. Caiff llawer o achosion eu setlo rhwng y partion, ac nid oes angen gwrandawriad. Os bydd y cais yn mynd yn ei flaen i wrandawriad tribiwnlys; mae'r panel yn cynnwys cadeirydd sy'n gymwys yn gyfreithiol a dau aelod lleyg. Penodwyd aelodau lleyg am eu harbenigedd cyffredinol a'u gwybodaeth.

Cyn bron pob gwrandawriad Tribiwnlys, bydd panel y Tribiwnlys yn archwilio'r tir sy'n gysylltiedig â'r cais. Caiff y tribiwnlys archwilio'r adeiladau, y tir ac unrhyw dda byw, cyfarpar a chynnyrch.

Fel arfer, caiff gwrandawriadau'r tribiwnlys eu cynnal yn gyhoeddus ac mewn lleoliad sy'n agos at y tir dan sylw. Rheolir gwrandawriadau'r tribiwnlys gan y cadeirydd neu'r dirprwy gadeirydd, ac mae'n rhaid iddo fod yn gymwys yn gyfreithiol. Aelodau lleyg yw'r ddau aelod arall o'r panel, ac mae ganddynt wybodaeth a phrofiad o ffermio, draenio a materion tîrffeddiawyr yng Nghymru.

Mae'r Tribiwnlys yn cyhoeddi ei benderfyniadau ar y wefan ar gyfer TTA Cymru. Gellir apelio yn erbyn penderfyniadau TTA Cymru ar sail gyfyngedig, i Siambr Tiroedd yr Uwch Dribiwnlys.

Rhoddir canllawiau a gwybodaeth lawn am y tribiwnlys a'i weithdrefnau ar wefan TTA Cymru. Fel arall, cysylltwch ag ysgrifenyddiaeth y tribiwnlys i gael rhagor o wybodaeth neu os hoffech gael cyhoeddiadau mewn fformat gwahanol. Mae'r manylion cysylltu i'w gweld ar dudalen 7.

Aelodau'r Tribiwnlys

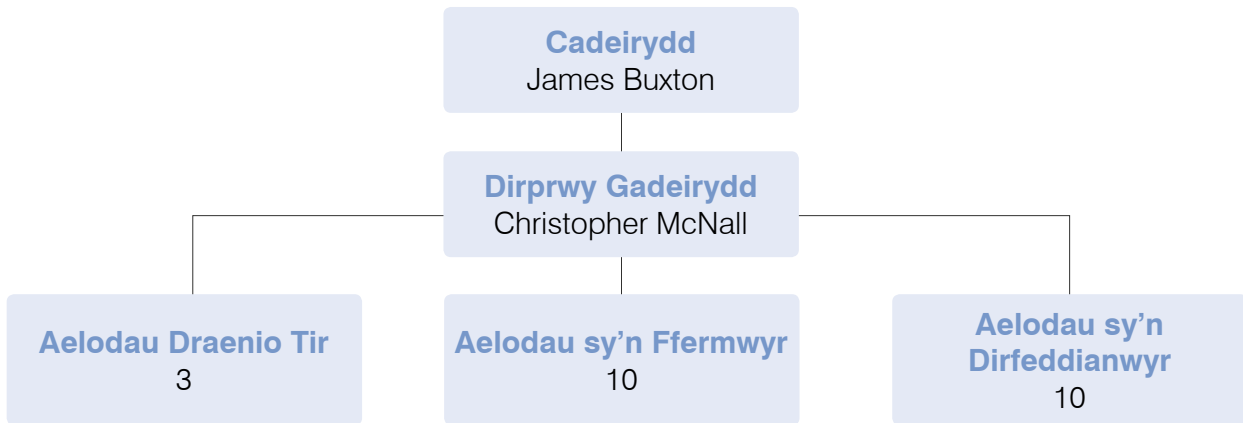
Yr Arglwydd Ganghellor sy'n gyfrifol am benodi ac ailbenodi'r cadeirydd, y dirprwy gadeirydd ac aelodau lleyg. Caiff penodiadau eu gwneud ar ôl hysbysebu swyddi gwag, ac ar ôl i'r Comisiwn Penodiadau Barnwrol gynnal proses gyfweld gystadleuol.

Cadeirydd: Mae gan y cadeirydd gyfrifoldeb barnwrol am y tribiwnlys.

Aelodau Lleyg: Mae gan aelodau lleyg amrywiaeth o wybodaeth ac arbenigedd perthnasol a fydd ar gael iddynt ymhob gwrandawriad.

Yr Ysgrifenyddiaeth: Yr ysgrifenyddiaeth sy'n bennaf gyfrifol am y gwaith gweinyddol o ddydd i ddydd. Mae'n delio â'r holl waith papur rhagarweiniol ac yn prosesu ceisiadau i'r tribiwnlys. Bydd yr ysgrifenyddiaeth yn ymgynghori â'r cadeirydd ynghylch yr holl bwyntiau cyfreithiol sy'n codi yn ystod y

camau cychwynnol cyn gwrando ar achosion, a bydd yn trosglwyddo penderfyniadau a chyfarwyddiadau'r cadeirydd i'r partiön yn ysgrifenedig. Mae'r ysgrifenyddiaeth yn bwynt cyswllt ar gyfer cadeiryddion, aelodau a defnyddwyr tribiwnlysoedd, ac mae'n bresennol mewn rhai gwrandawiadau i helpu i sicrhau bod achosion yn mynd rhagddynt yn effeithlon.

Penodiadau ac Ymddeoliadau

Yn ystod 2016-2017, cafwyd:

- 0 penodiad
- 1 ymddeoliad

Arfarniadau

Ni chynhaliwyd dim arfarniadau yn ystod 2016-2017.

Hyfforddiant

Cynhaliwyd digwyddiad hyfforddiant blynyddol y Tribiwnlys yn ystod mis Medi 2016. Y bwriad yw cynnal y digwyddiad nesaf yn ystod Medi 2017.

Cysylltu â'r Tribiwnlys

I gysylltu ag ysgrifenyddiaeth Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru:

Cyfeiriad y Tribiwnlys: Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru
Adeiladau'r Llywodraeth
Spa Road East
Llandrindod
Powys
LDI 5HA

Llinell Gymorth y Tribiwnlys: 03000 259809

Ffacs y Tribiwnlys: 03000 259801

E-bost y Tribiwnlys: AgriculturalLandTribunalWales@llyw.cymru

Gwefan y Tribiwnlys: Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru – alt.gov.wales

Defnyddio'r Tribiwnlys

Mae'r Tribiwnlys yn hapus i gyfathrebu â chi yn Gymraeg neu yn Saesneg. Os nad oes neb sy'n siarad Cymraeg ar gael ar unwaith, byddwn yn trefnu i aelod Cymraeg o staff y Tribiwnlys eich ffonio chi'n ôl.

Gallwch ddewis cael cynnal eich gwrandawriad Tribiwnlys yn Gymraeg neu yn Saesneg. Os nad Cymraeg na Saesneg yw eich iaith gyntaf a'ch bod yn dymuno siarad yn eich iaith gyntaf yn ystod y gwrandawriad, gallwn drefnu i gyfieithydd fod yn bresennol. Os oes angen dehonglydd iaith arwyddion i ddod i'r gwrandawriad, byddwn yn trefnu hynny.

Gwneir darpariaeth os bydd anabledd neu ofynion eraill o ran mynediad gennych chi, neu unrhyw un sy'n dod gyda chi i'r gwrandawriad, yn effeithio ar ein trefniadau ar gyfer y gwrandawriad.

Er mwyn gallu trefnu i gael dehonglwyr neu er mwyn darparu ar gyfer unrhyw anghenion ychwanegol sydd gan y mynychwyr, rhaid rhoi digon o rybudd i'r ysgrifenyddiaeth ymlaen llaw.

Adran 2 – Perfformiad a Chynnydd

Yn yr adran hon:

- Niferoedd ac ystadegau
- Adolygiadau ac apeliadau pellach
- Cwynion
- Cyflawni yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol

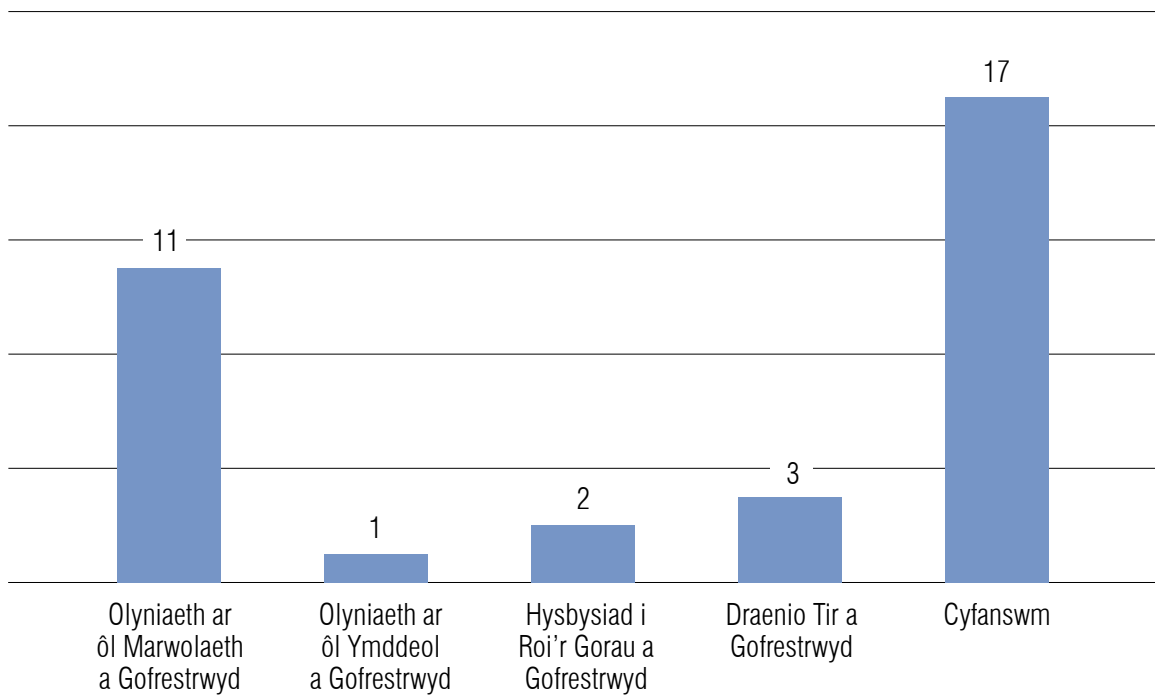
Niferoedd ac Ystadegau

Mae blwyddyn Tribiwnlys yn rhedeg o fis Ebrill i fis Mawrth.

Dyma'r ystadegau a gaiff eu casglu:

- nifer y ceisiadau a gafwyd ac a gofrestrwyd
- y math o geisiadau a gafwyd ac a gofrestrwyd
- nifer y ceisiadau a gwblhawyd yn derfynol
- canlyniad y ceisiadau

Tabl 2.1 Nifer y Ceisiadau a Gafwyd ac a Gofrestrwyd 2016-2017

Tabl 2.2 Nifer y Ceisiadau a Gafwyd ac a Gofrestrwyd yn ôl Blwyddyn a Math o Gais yn ystod 2012-2017*

Math o Gais	Nifer y Ceisiadau a Gafwyd ac a Gofrestrwyd				
	2016-2017	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013
Draenio Tir	3	6	6	0	4
Olyniaeth ar ôl Marwolaeth	11	7	12	8	3
Olyniad ar ôl Ymddeol	1	0	0	2	1
Cydsyniad i Hysbysiad i Roi'r Gorau	2	7	3	3	2
Tystysgrif Hwsmoniaeth Wael	0	0	0	1	0
Cyfarpar Sefydlog	0	0	1	0	0
Cyfanswm	17	20	22	14	10

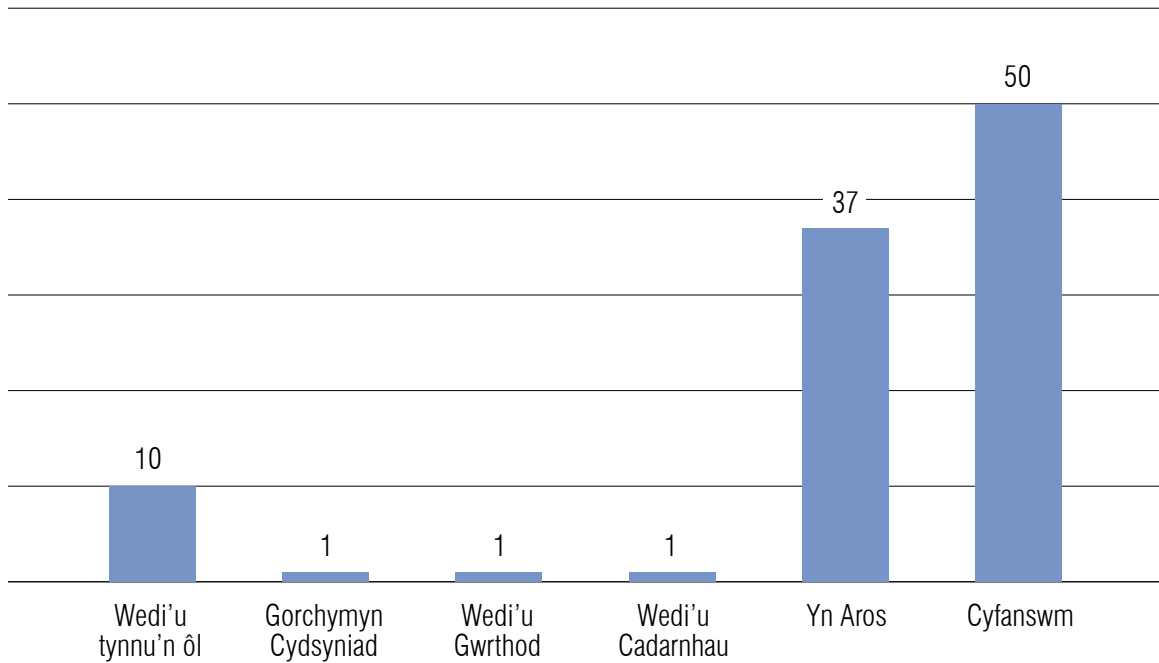
Tabl 2.3 Nifer y Ceisiadau a Gwblhawyd yn Derfynol yn ôl blwyddyn yn ystod 2012-2017*

Math o Gais	Nifer y Ceisiadau a Gwblhawyd yn Derfynol (yn cynnwys trosglwyddo o 2015-2016)				
	2016-2017	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013
Draenio Tir	1	2	2	1	5
Olyniaeth ar ôl Marwolaeth	8	5	4	8	4
Olyniad ar ôl Ymddeol	0	0	2	1	0
Cydsyniad i Hysbysiad i Roi'r Gorau	4	3	4	2	1
Tystysgrif Hwsmoniaeth Wael	0	0	1	0	1
Cyfarpar Sefydlog	0	0	1	0	0
Cyfanswm	13	10	14	12	11

*Yn ystod 2012-2017, ni chafwyd unrhyw geisiadau'n ymwneud â:

- Cydsynio i welliannau hirdymor
- Llosgi grug neu laswellt
- Gerddi marchnad

Tabl 2.4 Hynt Ceisiadau yn 2016-2017 yn ôl Canlyniad

Tabl 2.5 Hynt Ceisiadau yn 2016-2017 yn ôl Math o Achos a Chanlyniad

	Wedi'u tynnu'n ôl	Gorchymyn Cydsyniad	Wedi'u Gwrthod	Wedi'u Cadarnhau	Yn Aros
Draenio Tir	0	0	0	1	12
Olyniad ar ôl Marwolaeth	7	1	0	0	19
Olyniaeth ar ôl Ymddeol	0	0	0	0	1
Cydsyniad i Hysbysiad i Roi'r Gorau	3		1		5
Tystysgrif Hwsmoniaeth Wael	0	0	0	0	0
Cydsyniad i Welliannau Hirdymor	0	0	0	0	0
Cyfarpar Sefydlog	0	0	0	0	0
Cyfanswm	10	1	1	1	37

Yn ystod 2016-2017, cafwyd:

- 3 gwrandawriad ffisegol
- 1 gwrandawriad ar bapur (lle byddai aelodau'r panel yn cwrdd heb i'r partïon fod yn bresennol)
- 3 cynhadledd ffôn (lle byddai aelodau'r panel yn cymryd rhan ar y ffôn)

Adolygiadau ac apeliodau pellach

Gall partïon wneud ceisiadau am adolygu Penderfyniad y Tribiwnlys ar sail gyfyngedig. Dros gyfnod yr adroddiad hwn, ni wnaed unrhyw Geisiadau.

Gall partïon apelio i'r Uwch Dribiwnlys ar bwynt cyfreithiol. Yn gyntaf, rhaid gofyn i Dribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru am ganiatâd i apelio. Bydd llythyr penderfyniad y tribiwnlys yn rhoi gwybod ichi am unrhyw ddyddiadau cau. Ni ddaeth unrhyw apeliodau i law yn ystod y flwyddyn.

Cwynion

Ni ddaeth unrhyw gwynion ffurfiol i'r Tribiwnlys yn ystod 2016-2017.

Cyflawni yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol

Er mwyn monitro pa mor effeithiol y caiff gwasanaethau eu darparu, mae gennym ni ddangosyddion perfformiad allweddol sydd â'r nod o fesur dwy agwedd allweddol ar ein busnes; sef cyflymder ein gwasanaeth ac ansawdd y gwasanaeth drwy foddhad cwsmeriaid.

Er mwyn mesur cyflymder ein gwasanaeth, mae gennym ni gyfres o ddangosyddion perfformiad sylfaenol sy'n seiliedig ar yr amser a gymerir i brosesu cais – o'r adeg pryd y bydd cais yn dod i law hyd at y Gwrandawid neu ei waredu. Er mwyn mesur boddhad cwsmeriaid, defnyddiwyd dangosydd sy'n deillio o arolygon cyfnodol ar foddhad cwsmeriaid.

Targed: 95% o'r ceisiadau'n cael eu cofrestru neu'r ymholiadau cyn-cofrestru yn cael eu trin cyn pen 10 niwrnod gwaith ar ôl derbyn y Ffurflen gais	→	Cyrhaeddwyd y targed mewn 100% o'r achosion
Targed: 95% o ymatebion yr ymatebwyr i'w rhoi i'r ymgeisydd cyn pen 10 niwrnod gwaith ar ôl iddynt ddod i law	→	Cyrhaeddwyd y targed mewn 100% o'r achosion
Targed: Rhoi 95% o Adroddiadau Draeniau ac Adroddiadau Asesu Incwm Blynnyddol Net i bartïon cyn pen 10 niwrnod gwaith ar ôl iddynt ddod i law	→	Cyrhaeddwyd y targed mewn 100% o'r achosion
Targed: Rhoi 100% o'r hysbysiadau gwrandawriad o fewn 14 diwrnod gwaith i'r gwrandawriad	→	Cyrhaeddwyd y targed mewn 100% o'r achosion
Targed: Rhoi 95% o'r penderfyniadau cyn pen 30 diwrnod gwaith ar ôl y gwrandawriad	→	Cyrhaeddwyd y targed mewn 100% o'r achosion
Targed: Gollwng 75% o'r ceisiadau cyn pen 18 mis	→	Cyrhaeddwyd y targed mewn 100% o'r achosion

Adran 3 – Ein Cwsmeriaid

Yn yr adran hon:

- Arolwg boddhad cwsmeriaid

Arolwg boddhad cwsmeriaid

Mae'r Tribiwnlys yn gwneud ei orau i wella'r modd y darperir gwasanaethau i gwsmeriaid, a'i nod yw sicrhau bod ein cwsmeriaid yn ganolog i bopeth a wnawn.

Yn ystod y cyfnod rhwng Ebrill 2016 a Mawrth 2017, fe wnaeth y Tribiwnlys ddsbarthu arolwg boddhad cwsmeriaid gyda phob penderfyniad a wnaed gan y Tribiwnlys. Bydd adborth yr arolwg yn ein galluogi i ddeall yn well beth yw anghenion ein cwsmeriaid, a bydd yn rhoi cipolwg gwerthfawr ar feysydd llwyddiannus y Tribiwnlys, yn ogystal â thynnu sylw at y meysydd hynny y mae angen i'r Tribiwnlys eu gwella.

Caswom 1 ffurflen wedi'i llenwi yn ystod y cyfnod:

- Dywedodd y cwsmer fod y Tribiwnlys yn gymorth wrth ymdrin ag ymholiadau.
- Dywedodd y cwsmer ein bod wedi ymateb yn gyflym a'u bod yn fodlon â'r wybodaeth a gafwyd.
- Roedd y cwsmer yn cytuno bod y Tribiwnlys wedi prosesu eu cais yn effeithlon.

Adran 4 – Blaenoriaethau Busnes

Yn yr adran hon:

- Blaenoriaethau busnes ar gyfer 2017-2018

Mae'n bwysig fod y tribiwnlys yn parhau i ddatblygu er mwyn darparu'r gwasanaethau gorau posibl i'n cwsmeriaid. Mae'r adran hon yn ymwneud â'r modd y bydd y Tribiwnlys yn adeiladu ar ei gyflawniadau drwy ganolbwyntio ar flaenoriaethau busnes a'n hymrwymiad i'n cwsmeriaid.

Blaenoriaethau Busnes 2017-2018

- Parhau i ddarparu gwasanaeth o safon uchel gan sicrhau bod y dangosyddion perfformiad allweddol yn cael eu cyflawni.
- Gweithredu Arfarniadau Gwrandawriadau'r Aelodau
- Parhau i fonitro a diweddarau Gwefan TTA Cymru
- Trefnu cynhadledd hyfforddiant flynyddol i aelodau'r tribiwnlys, gan ganfod ac ymateb i anghenion hyfforddiant.
- Sicrhau bod y Tribiwnlys yn barod i weithredu safonau'r Gymraeg.

Adran 5 – Gwariant

Yn yr adran hon:

- Gwariant yn 2016-2017

Gwariant yn 2016-2017

Cynnwys	Swm
Ffioedd a Threuliau'r aelodau ar gyfer achosion tribiwnlys	£31,000
Digwyddiadau'r Tribiwnlys (costau gwrandawiadau)	£1,000
Hyfforddiant i'r Aelodau	£4,000
Cyfanswm*	£36,000

* wedi'i dalgrynnu i'r £1,000 agosaf